

บทความที่ :

Article :

4

การจดทะเบียนรับรองบุตร

ปัญหาจากการจดทะเบียนรับรองบุตร
ตามกฎหมาย

Problems From Registration of Child Legal
Certification

ปริฉัตร ภูจิตร์*

Parichat Pujit*

* คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร [Faculty of Humanities & Social Science, Sakon Nakhon Rajabhat University];
E-mail :Ant_parichat@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นกับการจดทะเบียนรับรองที่เกิดนอกสมรสบุตรตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2533 โดยเฉพาะเรื่องการใช้ดุลยพินิจของนายทะเบียนในการรับจดทะเบียนรับรองบุตร เพื่อให้บุตรที่เกิดนอกสมรสมีสิทธิเช่นเดียวกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายจากการที่ชายและหญิงอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภริยา เช่น สิทธิในการได้รับการอุปการะเลี้ยงดู สิทธิในการรับมรดก หรือหน้าที่ของบิดามารดาและบุตรที่มีต่อกัน ความรับผิดชอบตามกฎหมาย บทความนี้ยังได้เสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการกำหนดอายุในการให้ความยินยอมของเด็กเพื่อลดการใช้ดุลยพินิจของนายทะเบียนและลดภาระการพิจารณาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้เกิดการบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การรับรองบุตร; บุตรนอกสมรส; การจดทะเบียน

Abstract

The purpose of this article is to analyze and analyze legal issues that arise with the registration of births outside of marriage by according to the provisions of civil and commercial law Family Registration Act, 1935, amended by the Family Registration Act (No. 3), 2533 B.E. especially on the discretion of the registrar in accepting child registration. To allow children born outside of marriage to have the same rights as legitimate children from the fact that men and women live together, husband and wife, such as the right to be nurtured, the right to inherit, and the right to maintain relationship between parents and a child. This article also proposes ways to improve the age of consent of children. To reduce the discretion of the registrar and reduce the burden of judicial proceedings in the Juvenile and Family Court to achieve effective enforcement

Keyword: Child Certification; Illegitimate Child; Registration

บทนำ

จากการที่ชายและหญิงอาศัยอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภริยาโดยเปิดเผย แต่มิได้จดทะเบียนสมรสกันตามแบบพิธีแห่งกฎหมาย ซึ่งได้กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1457 การสมรสตามประมวลกฎหมายดังกล่าวนี้จะมีได้เฉพาะเมื่อทำการจดทะเบียนสมรสแล้วเท่านั้น ส่งผลให้บุตรที่เกิดจากหญิงที่ไม่ได้สมรสกับชายหลักกฎหมายให้ถือว่าบุตรนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงเท่านั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวทำให้บุตรที่เกิดจึงกลายเป็นบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นบิดา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นบุตรนอกสมรส แม้บุตรนอกสมรสจะได้รับสิทธิในการรับมรดกของผู้เป็นบิดาที่ได้รับรองแล้วโดยพฤตินัยตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 1627 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่หากพิจารณาถึงสิทธิที่บุตรนอกสมรสควรได้รับเช่นเดียวกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น สิทธิในการได้รับอุปการะเลี้ยงดู สิทธิในการใช้นามสกุล สิทธิในการปกครอง ตลอดจนการร่วมรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญาร่วมกับบุตรผู้เยาว์ ชายผู้เป็นบิดาไม่ต้องร่วมรับผิดชอบเพราะมิใช่บิดาโดยชอบด้วยกฎหมาย

ซึ่งวิธีการเปลี่ยนบุตรนอกกฎหมายหรือนอกสมรสให้กลายเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นบิดา ให้ได้รับสิทธิเช่นเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายที่เกิดระหว่างการสมรสมีด้วยกัน 3 วิธี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1547 เด็กที่เกิดการบิดามารดาที่ได้สมรสกัน จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

ด้วยวิธีการดังกล่าวจึงทำให้เกิดประเด็นปัญหาว่าวิธีการรับรองบุตร ด้วยการจดทะเบียนรับรองบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 1548 และมาตรา 1549 ต้องดำเนินการจดทะเบียนต่อนายทะเบียนผู้มีอำนาจ ตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2533 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2541 ได้อำนวยประโยชน์ให้แก่บิดาและบุตรนอกสมรสเพื่อให้ได้สิทธิในความเป็นบิดาและบุตรกันจริงหรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นที่ผู้เขียนจะทำการศึกษาในบทความนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนรับรองบุตร
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการจดทะเบียนรับรองบุตร
3. เพื่อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขการจดทะเบียนรับรองบุตร

ขอบเขตในการศึกษา

บทความนี้ใช้การศึกษาจากข้อมูลเอกสารเป็นสำคัญ โดยเฉพาะเอกสารทางกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 แก้ไขปรับปรุง(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2549 งานวิจัย และเอกสารราชการต่างๆ นอกจากนี้ ผู้เขียนยังใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับจดทะเบียนรับรองบุตร และนำข้อมูลทั้งหลายมาวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะและแนวจดทะเบียนรับรองบุตร

ผลการศึกษา

บุตรนอกสมรส หมายถึง บุตรที่เกิดหญิงซึ่งมิได้ทำการสมรสกับชาย หากได้มีความผูกพันทางกฎหมายแต่อย่างใดกับชายผู้เป็นบิดาโดยกำเนิดไม่ เมื่อหญิงมิได้จดทะเบียนสมรสกับชาย บุตรของหญิงจึงมิได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานให้เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2560: 337) เช่น เด็กที่เกิดแต่หญิงขณะเป็นภริยาชายหรือภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นบุตรของชายผู้เป็นสามีหรือเคยเป็นสามีตามมาตรา 1536 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หญิงที่ทำการสมรสใหม่นั้นเป็นการฝ่าฝืนการสมรสใหม่ภายใน 310 วัน นับแต่การสมรสเดิมสิ้นสุดและคลอดบุตรภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่การสมรสสิ้นสุดลง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กที่เกิดแต่หญิงนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของชายผู้เป็นสามีคนใหม่ตามมาตรา 1537 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การที่บิดาจดทะเบียนรับบุตรนอกสมรสให้เป็นบุตรตนเอง เมื่อนายทะเบียนจดทะเบียนรับรองบุตรให้แล้ว บิดาก็เป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายนับตั้งแต่วันจดทะเบียนและหากบุตรยัง

เป็นผู้เยาว์อยู่บิดาก็เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรด้วย (ประสพสุข บุญเดช, มปป.: 542) และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและบุตรตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในลักษณะที่ 1 หมวด 2 แห่งบรรพ 5 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ บิดามารดาจำต้องเลี้ยงดูบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่เฉพาะผู้ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองมิได้ตามมาตรา 1564 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และยังเป็นการรับรองสิทธิของเด็กในครอบครัวที่ตนได้ถือกำเนิดมาให้เป็นไปตามครรลองของกฎหมาย เนื่องจากในบางกรณีการที่เด็กมีฐานะนอกสมรสนั้นหาได้เกิดจากเจตนาที่แท้จริงของชายบิดาก็หาไม่ ชายเชื่อว่านี้อาจจะต้องรับผิดชอบบุตรของตนตามกฎหมายแต่มีเหตุขัดข้องมาขัดขวางเสียก่อน หรืออาจจะต้องรอให้เวลาผ่านพ้นไประยะหนึ่งก่อนจึงจะเข้ามารับผิดชอบอย่างเต็มตัว ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชายที่บังเอิญไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาเด็กก่อนเด็กคลอดมีช่องทางที่จะดำเนินการเพื่อให้เป็นบุตรของตนเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย (ไพโรจน์ กัมพูสิริ, 2560: 340)

วีระวรรณ จิตรากร (2549: 3) ได้อธิบายคำว่า “การรับรองบุตร” ตามกฎหมายในระบบคอมมอนลอว์ ได้ให้ความหมายไว้ ดังเช่นประเทศอังกฤษ ใช้คำว่า “Legitimation” โดย Black’s Law Dictionary ได้ให้ความหมายว่า “เป็นการกระทำให้สิ่งซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมายมาตั้งแต่ต้นกลายเป็นสิ่งที่ซึ่งชอบด้วยกฎหมายขึ้นมา โดยเฉพาะการทำให้สถานะของบุตรนอกกฎหมายกลายเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย”

ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศฝรั่งเศส ใช้คำว่า “Acknowledgement” โดย Black’s Law Dictionary ได้ให้ความหมายไว้ว่า “เป็นการยอมรับการยืนยันประกาศให้ทราบว่าสิ่งนั้นเป็นของจริงแท้แน่นอน” (อ้างอิงใน วีระวรรณ จิตรากร, 2549: 3 - 5) โดยเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร พจนานุกรมได้ให้ความหมายไว้ชัดเจนว่า...“เป็นการยอมรับหรือรับรองว่าเด็กนั้นเป็นบุตรของคนใดคนหนึ่ง การรับรองถึงความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร ซึ่งอาจจะเป็นการกระทำโดยมีหนังสือแสดงการยอมรับ การยอมรับด้วยวาจา หรือเป็นการยอมรับที่แสดงออกโดยการอุปการะเลี้ยงดู หรือการแสดงออกโดยพยานหลักฐานก็ได้ที่สามารถชี้ให้เห็นถึงว่ามีการยอมรับและรับรองความสัมพันธ์อันที่บิดาหรือมารดานั้น”

ดังนั้น คำว่า “การรับรองบุตร” จากทั้งสองความหมายดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่า “การรับรองบุตร” คือ การยอมรับโดยการแสดงหลักฐานด้วยเอกสารเพื่อให้บุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรนอกสมรสกลายเป็นชอบด้วยกฎหมาย

การรับรองบุตรตามกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การรับรองโดยพฤติการณ์ เป็นการรับรองที่แสดงออกต่อสาธารณชนว่าเด็กเป็นบุตร เช่น การอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน การให้การเลี้ยงดู เรียกว่าลูก เรียกตนเองว่าพ่อ ให้ใช้นามสกุล บุคคลโดยทั่วไปต่างรับรู้ว่าเป็นบิดาและบุตร ซึ่งการรับรองประเภทนี้ ไม่เกิดผลในทางกฎหมายโดยทั่วไป แต่อาจมีสิทธิในการรับมรดกของบิดาได้ ตามมาตรา 1627 (รศฎา เมธาวิกุล, 2517: 256)

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 1202/2549 สิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับค่าปลงศพตาม ป.พ.พ. มาตรา 443 วรรคแรก เป็นสิทธิของผู้ที่เป็นทายาทจะเรียกร้องเอาแก่ผู้ที่กระทำละเมิดทำให้เจ้ามรดกถึงแก่ความตายภายใต้บังคับมาตรา 1649 และเมื่อโจทก์ที่ 2 ถึงที่ 4 เป็นบุตรนอกกฎหมายที่เจ้ามรดกซึ่งเป็นบิดารับรองแล้ว จึงเป็นผู้สืบสันดานเหมือนบุตรชอบด้วยกฎหมายของเจ้ามรดกตามมาตรา 1627 มีสิทธิฟ้องเรียกค่าปลงศพของเจ้ามรดก และเมื่อโจทก์ทั้งสี่ร่วมกันฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในการปลงศพดังกล่าว จึงไม่จำเป็นต้องระบุว่าโจทก์คนใดเป็นผู้ที่ออกค่าใช้จ่ายส่วนนี้จึงจะมีอำนาจฟ้องได้ โจทก์ที่ 2 ถึงที่ 4 จึงมีอำนาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในการปลงศพได้

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 6391-6392/2550 ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ผู้คัดค้านที่ 1 และที่ 3 ได้ยื่นคำแถลงว่าผู้ร้อง และผู้คัดค้านที่ 1 ถึงที่ 3 ตกลงกันได้ โดยให้ผู้คัดค้านที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายแต่เพียงผู้เดียว แต่ข้อตกลงดังกล่าวมีผลเป็นการตกลงกันในประเด็นเพียงบางข้อ เพราะมีประเด็นที่ศาลจำเป็นต้องพิจารณาถึงข้อเท็จจริงในสำนวนแล้ววินิจฉัยถึงสิทธิและคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นผู้จัดการมรดกตามกฎหมายเสียก่อนดังนั้น ศาลฎีกาจึงไม่อาจพิพากษาตามยอมให้เป็นไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าวได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าผู้คัดค้านที่ 1 เป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1627 ให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน เหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้คัดค้านที่ 1 จึง

เป็นทายาทตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 (1) มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายได้ตามมาตรา 1713 วรรคหนึ่ง

2. การรับรองโดยทำให้เด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย เป็นการรับรองตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1547 ซึ่งเป็นการรับรองบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรนอกสมรสให้มีสิทธิเสมือนเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย

บุตรที่เกิดจากบิดามารดาที่มีได้สมรสกันตามกฎหมายถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1547 ดังนั้นบุตรที่เกิดมาในระหว่างบิดามารดาไม่ได้สมรสกันจึงเป็นบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของบิดาหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นบุตรนอกสมรส ดังเช่น

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12768/2555 โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนชื่อ จ. ออกจากการเป็นมารดาของจำเลยต่อนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วให้จำเลยกลับไปใช้ชื่อ บิดามารดาเดิมโดยอ้างว่าจำเลยไม่มีความเกี่ยวข้องกับ จ. เป็นเพียงคนที่ จ. อุปการะเลี้ยงดู และให้ใช้ชื่อสกุลเท่านั้น เมื่อตามทะเบียนบ้านระบุว่าจำเลยเกิดวันที่ 15 พฤศจิกายน 2490 ความเป็นบิดามารดากับบุตรระหว่างจำเลยกับ จ. ตาม พ.ร.บ. ให้ใช้บทบัญญัติบรรพ 5 แห่ง ป.พ.พ. ที่ตรวจชำระใหม่ พ.ศ.2519 มาตรา 5 กำหนดว่าบทบัญญัติบรรพ 5 แห่ง ป.พ.พ. ได้ตรวจชำระใหม่ไม่มีผลกระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์ของการเป็นบิดามารดากับบุตร ดังนั้นความเป็นมารดากับบุตรระหว่างจำเลยกับ จ. ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ. บรรพ 5 เดิม ซึ่งมาตรา 1525 บัญญัติรับรองความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงว่าเด็กที่เกิดจากหญิงที่มีได้สมรสกับชายย่อมต้องเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้นเสมอ นอกจากนี้การพิสูจน์ความเป็นมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายก็มีได้บัญญัติไว้เหมือนการพิสูจน์ความเป็นบิดา การพิสูจน์ความเป็นมารดาชอบด้วยกฎหมายระหว่างจำเลยกับ จ. จึงไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นที่จะยกมาบังคับได้ จึงต้องอาศัยเทียบเคียงบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา 4 วรรคสอง ซึ่งได้แก่บทบัญญัติที่ใช้พิสูจน์ความเป็นบิดาตามมาตรา 1524 วรรคสองและวรรคสามตาม ป.พ.พ. บรรพ 5 เดิม มาพิสูจน์ความเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายระหว่างจำเลยกับ จ.

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3833/2559 โจทก์และจำเลยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกัน มีบุตรด้วยกัน 1 คน คือ เด็กหญิง ว. โจทก์จึงมี

อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์แต่เพียงผู้เดียวย่อมมีสิทธิกำหนดที่อยู่ของบุตร และเรียกบุตรคืนจากบุคคลอื่น ซึ่งกักบุตรไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมายได้ ตาม ป.พ.พ. 1567 (1) และ (4) ขณะที่จำเลยพาผู้เยาว์ไปอยู่ที่บ้านบิดามารดาจำเลยที่สุราษฎร์ธานี ผู้เยาว์ไม่ใช่บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของจำเลย แม้ต่อมาในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ภาค 3 แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว จำเลยจะได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนรับรองบุตร และต่อมาในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา จำเลยจะได้จดทะเบียนรับรองผู้เยาว์เป็นบุตรอันทำให้จำเลยมีอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ก็ตาม ก็หากระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์ถูกต้องแห่งอำนาจฟ้องของโจทก์ไม่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องเรียกบุตรคืนจากจำเลยได้

วิธีการเปลี่ยนสถานะของบุตรไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรบอกสมรสให้เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาโดยการจดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตอนายทะเบียน ดังนี้

มาตรา 1548 บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก

ในกรณีที่เด็กและมารดาเด็กไม่ได้มาให้ความยินยอมต่อหน้านายทะเบียนให้นายทะเบียนแจ้งการขอจดทะเบียนของบิดาไปยังเด็กและมารดาเด็ก ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กไม่คัดค้านหรือไม่ให้ความยินยอมภายในหกสิบวันนับแต่การแจ้งนั้นถึงเด็กหรือมารดาเด็ก ให้สันนิษฐานว่าเด็กหรือมารดาเด็กไม่ให้ความยินยอม ถ้าเด็กหรือมารดาเด็กอยู่นอกประเทศไทยให้ขยายเวลานั้นเป็นหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอม หรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล เมื่อศาลได้พิพากษาให้บิดาจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้ และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนตอนายทะเบียนให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนให้ ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5982/2551 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก ส่วนวรรคสามและวรรคสี่บัญญัติว่า ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้ขอจดทะเบียนไม่ใช่บิดาหรือไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำ

พิพากษาของศาล จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นชัดเจนว่าประสงฆ์ให้เด็กเป็นผู้ให้ความยินยอมเป็นการเฉพาะตัว การที่นายทะเบียนแจ้งแก่ผู้ร้องว่าไม่สามารถรับจดทะเบียนให้ได้โดยไม่แจ้งการขอจดทะเบียนของผู้ร้องไปยังผู้คัดค้านและเด็กก่อนตาม มาตรา 1548 วรรคสอง หรือตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวฯ มาตรา 19 วรรคสอง เพราะปรากฏว่าขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนขอจดทะเบียนนั้น เด็กหญิง ป. อายุเพียง 3 ปีเศษ ยังไร้เดียงสาไม่สามารถให้ความยินยอมได้ จึงเป็นการปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวฯ มาตรา 19 แล้วผู้ร้องจึงมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้พิพากษาให้ผู้ร้องจดทะเบียนเด็กหญิง ป. เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้

เมื่อพิจารณามาตรา 1548 การจดทะเบียนบุตร หมายถึง ทะเบียนครอบครัวตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2541 ข้อที่ 5 “ทะเบียนครอบครัว” ให้หมายความถึง ทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า ทะเบียนรับรองบุตร ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ทะเบียนฐานะของภริยาและทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว ทั้งนี้การจดทะเบียนรับรองบุตรเป็นไปตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2533 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2541

ผู้ที่มีอำนาจในการจดทะเบียนรับรองบุตรคือนายทะเบียน ตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2533 บัญญัติไว้ในมาตรา 3 นายทะเบียนหมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีผู้มีหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ได้แต่งตั้งขึ้น โดยการแต่งตั้งนายทะเบียนนั้นให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศมีหน้าที่รักษาการมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อแต่งตั้ง นายทะเบียน ตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2533 ดังนั้น นายทะเบียน จึงหมายถึง นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายอำเภอประจำสำนักทะเบียนกิ่งอำเภอ และนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนเขตด้วย

ตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว แก้ไขใหม่ปี พ.ศ. 2541 ได้กำหนดคำร้องในการขอจดทะเบียนรับรองบุตรไว้ในเอกสาร คร.1 โดยผู้ร้องที่อ้างว่าเป็นบิดาเด็กต้องกรอกข้อความลงในคำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัว (คร.1) โดยระบุว่าเป็นที่ไหน วันเดือนปีที่เท่าไร ผู้เขียนคำร้องโดยใคร เลขบัตรประจำตัวประชาชนอะไร และเลือกว่าเป็นการยื่นคำร้องเพื่อจดทะเบียนรับรองบุตร รวมถึงแนบเอกสารหรือหลักฐานแสดงว่าเด็กนั้นเป็นบุตรจริง และลงลายมือชื่อผู้ร้อง พร้อมด้วยการให้นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้สำหรับบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายหรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว รวมทั้งสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตรด้วย ในกรณีที่ผู้ร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตรเป็นคนต่างด้าวไม่สามารถแสดงเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้ร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตรนั้นเป็นใครและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายไทยว่าด้วยการรับรองบุตรหรือไม่ โดยหากผู้ร้องไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้พิมพ์ลายนิ้วมือ หากไม่สามารถลงลายพิมพ์นิ้วมือได้ ให้นายทะเบียนบันทึกเหตุขัดข้องลงในช่องลายมือชื่อก็ได้ และในส่วนของนายทะเบียนก็จะต้องมีความเห็นและคำสั่งของนายทะเบียนเห็นชอบในการให้จดทะเบียนเป็นบุตรของชายผู้ร้องว่าเป็นบิดาดังกล่าว นายทะเบียนจะออกทะเบียนรับรองบุตร(คร.11) ต่อไป โดยมีข้อความว่าทำที่สำนักทะเบียนที่ใด จังหวัดใด ชื่อบิดา ชื่อบุตร เลขบัตรประจำตัวประชาชน วัน เดือน ปีที่เกิดของทั้งบิดาและเด็ก รวมถึงลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน และกำหนดให้บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก ดังนั้น ตาม คร.11 ดังกล่าวจึงมีช่องลายมือชื่อผู้ให้ความยินยอมอยู่ด้วย โดยเด็กและมารดาเด็กต้องลงลายมือชื่อให้ความยินยอม รวมถึงพยานสองคนลงลายมือชื่อในทะเบียนรับรองบุตรในคร.11 เมื่อนายทะเบียนได้ตรวจสอบเห็นว่าถูกต้องเป็นไปตามมาตรา 1548 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2533 วรรคแรก บัญญัติว่า “ในกรณีที่บิดามาขอจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ถ้าเด็กและมารดาเด็กอยู่ในฐานะให้ความยินยอมได้และได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเองแล้วก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน” ทุกประการแล้ว นายทะเบียน

จะลงลายมือชื่อในทะเบียนรับรองบุตร (คร.11) ดังกล่าวพร้อมจัดเก็บข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์

จากการพิจารณาหลักกฎหมาย “การรับรองบุตร” นอกสมรส ด้วยวิธีจดทะเบียนรับรองของชายผู้เป็นบิดา ณ สำนักทะเบียนอำเภอ ตามบทบัญญัติของกฎหมายให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนรับรองบุตรต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากเด็กและมารดา

ประเด็นปัญหาที่ผู้ศึกษาพบ คือ ในกรณีที่เด็กและมารดาเด็กมาให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตร โดยนายทะเบียนปฏิเสธการจดทะเบียนเนื่องจากเด็กยังไร้เดียงสา

ตามตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 5982/2551 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก ส่วนวรรคสามและวรรคสี่บัญญัติว่า ในกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้จดทะเบียนไม่ใช่บิดาหรือไม่ให้ความยินยอมหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ การจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรต้องมีคำพิพากษาของศาล จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นชัดเจนว่าประสงค์ให้เด็กเป็นผู้ให้ความยินยอมเป็นการเฉพาะตัว การที่นายทะเบียนแจ้งแก่ผู้ร้องว่าไม่สามารถรับจดทะเบียนให้ได้โดยไม่แจ้งการขอจดทะเบียนของผู้ร้องไปยังผู้คัดค้านและเด็กก่อนตาม มาตรา 1548 วรรคสอง หรือตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวฯ มาตรา 19 วรรคสอง เพราะปรากฏว่าขณะที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนขอจดทะเบียนนั้น เด็กหญิง ป. อายุเพียง 3 ปีเศษ ยังไร้เดียงสาไม่สามารถให้ความยินยอมได้ จึงเป็นการปฏิบัติถูกต้องตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวฯ มาตรา 19 แล้วผู้ร้องจึงมีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อศาลขอให้พิพากษาให้ผู้ร้องจดทะเบียนเด็กหญิง ป. เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้

จากคำพิพากษาฎีกาดังกล่าว นายทะเบียนไม่จดทะเบียนรับรองบุตรตามที่บิดาร้องขอโดยอ้างความไร้เดียงสาของเด็กที่มีอายุเพียง 3 ปี ไม่อาจให้ความยินยอมได้ แม้ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ในการแสดงออกต่อสังคมเป็นครอบครัวและการอยู่ร่วมกันระหว่างบิดามารดาและเด็ก เช่นนี้ เป็นการใช้ดุลยพินิจของนายทะเบียนซึ่งไม่

สอดคล้องกับหลักกฎหมายที่บิดาสามารถจดทะเบียนรับรองบุตรโดยความยินยอมมารดาและเด็ก

ประเด็นที่พบในการจดทะเบียนรับรองบุตรคือการให้ความยินยอมของเด็ก ด้วยการลงลายมือชื่อตามแบบ คร.1 ถือเป็นการให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตรได้หรือไม่

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่ 13745/2553 ตามเจตนารมณ์ของ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 บิดาจะจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดาเด็ก โดยทั้งเด็กและมารดาเด็กจะต้องไปแสดงความยินยอมต่อนายทะเบียนด้วยนั้น มีความมุ่งหมายจะคุ้มครองสิทธิที่เด็กจะพึงได้รับจากผู้เป็นบิดาอันเป็นเรื่องประโยชน์ของเด็กและการให้ความยินยอมดังกล่าวเป็นเรื่องเฉพาะตัว อย่างไรก็ตามการที่กฎหมายบังคับให้ผู้ขอรับรองบุตรต้องได้รับความยินยอม ก็ต่อเมื่อเด็กและมารดาเด็กอยู่ในฐานะที่จะให้ความยินยอมได้เท่านั้น เมื่อโจทก์เคยไปติดต่อสำนักงานเขตดุสิตเพื่อจดทะเบียนว่าจำเลยที่ 2 ซึ่งมีอายุเพียง 7 ปี เป็นบุตรของตน แม้จะไม่ได้ทำเป็นหนังสือตามระเบียบ แต่เจ้าพนักงานแจ้งโจทก์ว่าต้องได้รับความยินยอมจากจำเลยทั้งสองก่อน และโจทก์ให้ทนายความมีหนังสือแจ้งไปยังจำเลยที่ 1 มารดาของจำเลยที่ 2 เพื่อดำเนินการ แต่จำเลยที่ 1 มีหนังสือตอบปฏิเสธและจำเลยที่ 2 อยู่ในวัยไร้เดียงสาไม่สามารถให้ความยินยอมได้จึงเป็นที่เห็นได้ชัดเจนแล้วว่า การที่จะให้โจทก์ไปยื่นคำร้องจดทะเบียนเป็นหนังสือให้นายทะเบียนมีหนังสือถึงจำเลยทั้งสองตามมาตรา 1548 วรรคสอง ย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ พฤติการณ์ดังกล่าวถือว่า โจทก์ถูกโต้แย้งสิทธิแล้ว โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องขอต่อศาลขอให้พิพากษาว่าจำเลยที่ 2 เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อพิจารณาถึงอายุเด็ก 7 ปี สามารถเขียนชื่อตนเองหรือลงลายมือชื่อได้แล้ว เช่นนี้จะถือว่าการที่เด็กสามารถลงลายมือชื่อในแบบ คร.1 ได้เอง จะถือว่าเป็นการให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตรได้หรือไม่ โดยศาลมิได้อธิบายไว้ เพียงแต่ศาลได้กล่าววามารดาเด็กปฏิเสธไม่ให้ความยินยอมในการขอจดทะเบียนรับรองบุตร จึงทำให้ชายผู้เป็นบิดาสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อขอจดทะเบียนรับรองบุตรได้

ผู้ศึกษาจึงพบประเด็นปัญหาว่าหากมารดาและบุตรให้ความยินยอม โดยเด็กอ่านออกและเขียนได้ซึ่งสามารถลงลายมือชื่อในการให้ความยินยอมตามแบบการจดทะเบียนรับรองบุตร คร. 1 เช่นนี้ การที่เด็กลงลายมือชื่อได้จะถือเป็นการให้ความยินยอมได้หรือไม่ ผู้ทำการศึกษาก็ได้ทำการได้สอบถามต่อนายทะเบียน ณ ที่ทำการอำเภอแห่งหนึ่ง เกี่ยวกับการจดทะเบียนรับรองบุตรกรณีเด็กสามารถอ่านและลงลายมือชื่อตนเองได้ เพื่อเป็นแสดงการยินยอมให้บิดาจทะเบียนรับรองบุตรและด้วยความยินยอมของมารดา ทั้งนี้ นายทะเบียนแจ้งกลับว่า “ไม่สามารถทำการจดทะเบียนให้ได้ เพราะต้องดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อแสดงเจตนาการให้ความยินยอมในการจดทะเบียน แม้บุตรและมารดาจะให้ความยินยอมก็ตาม” อันเป็นการใช้ดุลยพินิจของนายทะเบียนในการรับจดทะเบียน

เมื่อทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจดทะเบียนรับรองบุตรที่ต้องมีคำพิพากษาของศาล คือกรณีที่เด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้จดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอมได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 (วรรคสาม) และเมื่อศาลได้พิพากษาให้บิดาจทะเบียนเด็กเป็นบุตรได้และบิดาได้นำคำพิพากษาไปขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนให้นายทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนให้ (วรรคสี่)

บทบัญญัติของกฎหมายว่าอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนรับรองบุตรของศาลเยาวชนและครอบครัว ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 แก้ไขปรับปรุงตามฉบับที่ 2 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2548 และฉบับที่ 4 และฉบับที่ 5 พ.ศ. 2549 มีดังนี้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“คดีเยาวชนและครอบครัว” หมายความว่า คดีที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาคำพิพากษามาตราพระราชบัญญัตินี้

“คดีครอบครัว” หมายความว่า คดีแพ่งที่ฟ้องหรือร้องขอต่อศาลหรือกระทำการใดๆ ในทางศาลเกี่ยวกับผู้เยาว์หรือครอบครัว ซึ่งจะต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับครอบครัว

มาตรา 10 ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาคำพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีดังต่อไปนี้

(1) คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด

(2) คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ออนมาตามมาตรา 97 วรรคหนึ่ง

(3) คดีครอบครัว

(4) คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ

(5) คดีอื่นที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว

จากการศึกษาหลักกฎหมายดังกล่าว ศาลเยาวชนและครอบครัวจะมีพิพาทเกี่ยวกับการจดทะเบียนรับรองบุตรเฉพาะกรณีเด็กหรือมารดาเด็กคัดค้านว่าผู้จดทะเบียนไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอม ดังนั้น การที่นายทะเบียนไม่จดทะเบียนรับรองบุตรเป็นการใช้ดุลพินิจและเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ศาลเยาวชนและครอบครัว และผู้ทำการศึกษาได้สอบถามไปยังศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสกลนคร เกี่ยวกับการร้องขอจดทะเบียนรับรองบุตร ได้ข้อมูลเบื้องต้นว่า “หากกรณีที่ขอจดทะเบียนรับรองบุตรนั้นเด็กมีอายุกว่า 7 ปีเช่นนี้สามารถจดทะเบียน ณ ที่ทำการอำเภอได้ โดยไม่จำเป็นต้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ความยินยอม” จะเห็นได้ว่าเป็นการใช้อำนาจดุลพินิจเนื่องจากไม่มีหลักกฎหมายบัญญัติในเรื่องการให้ความยินยอมหรืออายุของเด็กที่สามารถให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตรไว้อย่างชัดเจน

สรุป

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนรับรองบุตร(นอกสมรส) ให้เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดาปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1548 ตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2533 และตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2541

จากการศึกษาบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 1548 กรณีที่เด็กและมารดาเด็กมาให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตร โดยนายทะเบียนปฏิเสธการจดทะเบียนเนื่องจากเด็กยังไร้เดียงสาเป็นการใช้ดุลพินิจของนายทะเบียน เนื่องด้วยกฎหมายมิได้บัญญัติในรายละเอียดของ

การให้ความยินยอมว่าเด็กนั้นสามารถให้ความยินยอมได้ด้วยเงื่อนไขอย่างไรบ้าง จึงทำให้นายทะเบียนอ้างเหตุความไร้เดียงสาของเด็กเพื่อปฏิเสธการรับจดทะเบียน โดยเหตุไร้เดียงสาที่นายทะเบียนใช้ปฏิเสธก็ไม่สามารถระบุได้อย่างแน่ชัดว่าต้องมีอายุเท่าใดจึงจะถือว่าไม่ใช่เหตุไร้เดียงสา ทั้งนี้แม้มารดาและเด็กจะยินยอมโดยสภาพสถานะทางสังคมรับรู้การเป็นบิดามารดาและบุตร และทำให้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1548 ไม่สามารถบังคับใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาอีกประเด็นคือ อย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการให้ความยินยอมของเด็กในการจดทะเบียนรับรองบุตรตามแบบ คร.1 การที่เด็กอ่านออกเขียนได้และสามารถลงลายมือชื่อในช่องให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตร ถือเป็นการให้ความยินยอมได้หรือไม่ จากการศึกษาไม่พบหลักกฎหมายหรือคำพิพากษาของศาลที่วินิจฉัยประเด็นดังกล่าวไว้ มีเพียงคำพิพากษาฎีกาว่ามารดาปฏิเสธการจดทะเบียนและเด็กมีอายุเพียง 7 ปีจึงมีสิทธิขอให้ศาลมีคำพิพากษาได้ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 13745/2553 เช่นนี้ จึงเห็นว่ากฎหมายควรกำหนดการให้ความยินยอมเพื่อให้ความชัดเจนให้แก่นายทะเบียนผู้มีหน้าที่ในการจดทะเบียนรับรองบุตรเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการจดทะเบียนรับรองบุตรต่อไป

เมื่อบทบัญญัติของกฎหมายมีผลบังคับใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพลดการใช้อำนาจดุลยพินิจของนายทะเบียน เช่นนี้จะเป็นการลดภาระของศาลเยาวชนและครอบครัว และทำให้การบังคับใช้กฎหมายกรณีเด็กให้ความยินยอมให้ชายผู้เป็นบิดาจดทะเบียนรับรองบุตร เพื่อให้เกิดสิทธิเช่นเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนรับรองบุตรควรมีกำหนดอายุของเด็ก และสามารถให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตรหรือเงื่อนไขในการให้ความยินยอมให้ชัดเจน ดังนี้

“การจดทะเบียนรับรองบุตรทำได้เมื่อบุตรมีอายุครบ 7 ปีบริบูรณ์โดยความยินยอมของเด็กและมารดาด้วยการลงลายมือชื่อ กรณีที่เด็กอายุต่ำกว่า 7 ปีบริบูรณ์ต้องมีคำพิพากษาของศาลเพื่อขอความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตร”

ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ชายผู้เป็นบิดาในการจดทะเบียนรับรองบุตรอย่างแท้จริง โดยให้นายทะเบียนอำเภอใช้ดุลยพินิจน้อยที่สุด และยังเป็นการลดภาระในกระบวนการพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัว ในการพิจารณาการให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตรในกรณีปัญหาว่าเด็กให้ความยินยอมเองได้หรือไม่

ข้อเสนอแนะข้างต้นเป็นเพียงแนวทางให้บิดามารดาและเด็ก ที่มีความประสงค์จดทะเบียนรับรองบุตรเพื่อให้เกิดสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายต่อกัน เช่นเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมาย

เอกสารอ้างอิง

- ประสพสุข บุญเดช. (มปป). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว**. พิมพ์ครั้งที่ 15. สำนักอบรมเนติบัณฑิตยสภา.
- ไพโรจน์ กัมพูสิริ. (2560). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัชฎา เมธาวิกุล. (2517). **บุตรนอกสมรส**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระวรรณ จิตรากร. (2549). **การรับรองบุตร**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Translated Thai References

- Boondech, P. (n.d.). **Description of Civil and Commercial Code, Part 5: Family**. (15th edt). Bangkok: Bar Association Press.
- Chitrakon, W. (2006). **Child Certification**. Master's Thesis, Faculty of Law, Thammasat University.
- Kumpusiri, P. (2017). **Description of Civil and Commercial Code, Part 5: Family**. Bangkok: Thammasat University Press.
- Metawikul, R. (1974). **Illegitimate Child**. Master's Thesis, Faculty of Law, Thammasat University.